

Tervisesüsteemid, tervis ja jõukus

Väino Sinisalu – EA peatoimetaja

Tervisesüsteemide, tervise ja jõukuse teemale on pühendatud 25.–27. juunini 2008 Tallinnas korraldatav WHO Euroopa regiooni ministrite konverents.

TÄNAPÄEVA TERVISESÜSTEEMI VÕIMALUSED JA KITSASKOHAD

Viimastel aastatel on tervisesüsteem üha enam tähelepanu pälvinud seoses kiire arenguga, ühiskonna suureneva survega säilitada solidaarsust ning jätkusuutlikkust. Samuti on viimased uuringud süvendanud teadmist, et tervisesüsteemi kaudu on võimalik enam inimese tervisesse panustada, kui seda arvati aastaid tagasi. Inimeste ter-

vist mõjutavad teadaolevalt mitmed erinevad tegurid, nende seas geneetiline alus, elustiil, elukeskkond, sugu, haridustase ja sotsiaal-majanduslik seisund. Tervisesüsteemi all mõistetakse ressursse, organisatsioonide ja asutuste kogumit, mille eesmärk on inimeste tervise parandamine, selle säilitamine ja taastamine. See haarab nii tervishoiusüsteemi traditsioonilises mõistes ja rahvatervise kui ka laiemalt muud infrastruktuurid – inimesed, tehnoloogia, rahastamise, õigusruumi –, mis mõjutavad tervist, aga ka valitsuste initsiatiive, mis on algatatud, et haarata kaasa teisi ühiskonna sektoreid inimeste tervise parandamiseks.

Tervisesüsteemid eri riikides viivad ellu ühiseid eesmärke ja peavad olema a) efektiivsed, et tagada parem terviseseisund kõigile ühiskonnarühmadele; b) vastama inimeste ootustele ja kõige enam haavatavate ühiskonnarühmade vajadustele; c) olema õiglased, et kõigile oleks tagatud juurdepääs vajalikele tervist soodustavatele teenustele-hüvedele ning seejuures tagama kaitse finantsriski vastu, et inimesed ei vaesuks tervishoiuteenuseid kasutades.

Nende ülesannete tagamisel ilmnevad uued väljakutsed: tervishoiuteenuste kulukus kasvab jätkuvas tempos ning ressursid on piiratud, inimesed on paremini terviseprobleemidest informeeritud ja nõudlikumad, rahvastiku vananemine suurendab nõudlust tervishoiuteenuste järele, samuti ilmneb üha uusi väljakutseid, millega rahvatervise programmid tegelevad, ning intensiivistub dialoog teiste sektoritega, mille otsused paratamatult inimeste tervist mõjutavad. Sü-

WHO Euroopa Ministrite
Konverents Tervisesüsteemidest
„TERVISESÜSTEEM,
TERVIS JA JÕUKUS“
Tallinn, Eesti, 25–27 juuni 2008

veneivad sotsiaal-majanduslikud erinevused ühiskonnas produtseerivad enam haavata-vaid ja enam tervishoiuteenuseid vajavaid ühiskonnarühmi.

Uued tehnoloogilised lahendused aitavad parandada tervist, kuid oma kulukuse tõttu tuleb neid kasutada maksimaalselt otstarbekalt. Samuti hakkavad levima uued ähvardavad infektsioonid, näiteks linnugriip, mis võivad epideemia puhkedes mõjutada miljoonite inimeste tervist, aga samal ajal omada laiemat mõju kaubanduse ning üldise majanduse kaudu.

WHO EUROOPA REGIOONI KONVERENTSI EESMÄRGID

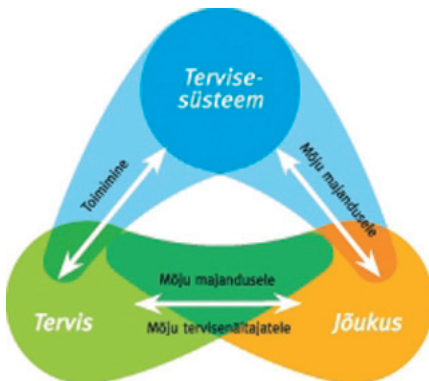
Konverentsile oodatakse WHO Euroopa regiooni 53 liikmesmaa tervisevaldkonda esindavaid ministreid, lisaks rahandusministreid valitud maadest, WHO juhtkonda eesotsas peadirektori ja regionaalidirektoritega, esindajaid Euroopa Komisjonist, Maailmapangast, tipp-poliitikutid eri maadest – kokku 500 osavõtjat.

Nagu selgitas WHO Euroopa regiooni esindaja Eestis Jarno Habicht, on see seni suurim WHO üritus Eestis ja konverentsi on ette valmistatud alates 2005. aastast, kui

Konverentsi põhisõnumid

- Tervishoiust laiemalt: tervisesüsteem tervise ja jõukuse heaks.
- Investeeringud tervisesse, investeeringud tulevikku.
- Tugev tervisesüsteem päästab rohkem elusid.

Rohkem infot: <http://www.euro.who.int/healthsystems2008>

kõik WHO liikmesriigid otsustasid ühiselt selleteemalise konverentsi korraldada. Eesti on olnud aktiivne partner ürituse ettevalmistamisel ja valitsus on olnud huvitatud konverentsi korraldamisest Eestis. Peaminister Andrus Ansip on rõhutanud, et Eesti on Euroopas tuntud kui edukas tervishoiu reformija ja moderniseerija. Eesti kogemus tervisekindlustussüsteemi loomisel, esmatasandi arstiabi korraldamisel ja haig-lareformide alal on kõrgelt hinnatud kogu Euroopas. Oma geograafilise positsiooni ja ajaloolise tagamaa tõttu on Eesti tervishoiu-reformi kogemused kasulik õppetund kogu WHO Euroopa regiooni riikidele.

Jarno Habicht juhtis tähelepanu sellele, et juba konverentsi logo selgitab, millised teemad ja suundumused on konverentsil arutlusel.

Edukalt toimivad tervisesüsteemid parandavad ja edendavad tervist. Terved inimesed on edukamad ja tootlikumad, et luua ühiskonna heaolu ja jõukust, mis omakorda mõjuvad soodsalt tervisele. Tähtis on saavutada see, et kolmnurk tervisesüsteemid – tervis – jõukus toimiks positiivselt, nii et selle nurgad mõjutaksid üksteist.

Viimane seesuguseid teemasid käsitlev WHO Euroopa regiooni ministrite konverents oli 1996. a Ljubljanas, kus võeti vastu programmdokument – nn Ljubljana harta. Toona kokkulepitud harta käsitles vaid tervishoidu. Tallinna konverentsi eesmärk on käsitleda ühtselt kogu tervisesüsteemi nii tervishoiu kui ka rahvatervise aspektist. Konverentsil analüüsitakse viimasel 12 aastal tehtut ja eri maade esindajad räägivad oma kogemustest ning saavutustest.

J. Habicht rõhutas, et konverentsi põhisõnum on, et elanikkonna tervist ja tervishoidu ei saa käsitleda lahus kogu ühiskonnas toimuvatest protsessidest. Need on omavahel tihedalt seotud ning üksteist vastastikku mõjutavad. Iga maa tervisepoliitika saab olla tõhus vaid siis, kui seda toetavad kõik ühiskonnaelu ja majandust mõjutavad poliitilised otsused.

EESTI TERVISHOID MEIE ENDA JA MAAILMA SILMIS

Jarno Habicht on viimased 5 aastat töötanud WHO Euroopa regiooni esindajana Eestis. Nende aastate jooksul on ta kogenud, et ka väljaspool Eestit hinnatakse kõrgelt meie tegevust tervishoiu ja rahvatervise alal ning meie kogemustest tahetakse õppida. Hinnatud on meie saavutused tervishoius esmatsandi ja haiglareformide, samuti arstide ja õdede koolituse, tervisekaitse ümberstruktureerimise, terviseedenduse ja rahvatervise programmide juurutamise alal. Nendel teemadel on Eestisse toimunud mitmeid õppevisiite ja samal ajal on paljud Eestis töötavad arstid ning ametnikud käinud teistes riikides oma kogemusi jagamas.

Meie, arstid, õed ja teised tervishoiutöötajad Eestis, näeme ja tunnetame, et tervishoius on meil veel palju probleeme ja tegematajätmissi. See on ka loomulik, sest muidu poleks arengut. Siiski ei peaks meie tervishoiu professionaalid takerduma ainult puudustesse ja vigadesse, vaid oskama probleeme näha laiemalt ning tulevikuperspektiivis. Samuti tuleks heita aeg-ajalt pilk tagasi ja mõelda, millises keskkonnas töötati näiteks kümme aastat tagasi. Eestil pole põhjust tervishoiu alal tehtut häbeneda, kinnitas J. Habicht.

Tallinna konverentsil on planeeritud vastu võtta WHO Euroopa tervisesüsteemide harta, kus kavandatakse tulevikustrateegia.

eestiarst@eestiarst.ee

Fotokonkurss

WHO Euroopa regionaalbüroo kutsub osalema fotokonkursil „Pildid tervisesüsteemist“, kuhu oodatakse kaasaegseid fotosid tervisesüsteemist Euroopa regioonis. Fotode esitamise tähtaeg on 31. märts 2008. Fotokonkursi reeglid asuvad konverentsi veebilehel <http://www.euro.who.int/healthsystems2008/photo>. 2008. aasta juunis Tallinnas toimival konverentsil keskendutakse tervisesüsteemidele ja nende toimimisele, arutelude keskmes on tervise ning majanduse omavaheline seos. Oma kogemusi vahetavad WHO Euroopa regiooni 53 liikmesriigi ministrid ja eksperdid.

Fotode esitamise vorm on ainult elektrooniline ja asub http://www.euro.who.int/healthsystems/Conference/20071127_4